

БЪЛГАРСКА ФОНДОВА БОРСА-СОФИЯ И РАЗВИТИЕТО НА КАПИТАЛОВИЯ ПАЗАР

Отчет на съвета на директорите на БФБ – София за периода 1997 – 2001г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Развитието на капиталовия пазар у нас е пряко свързан с извършващата се през последните години структурна реформа в икономиката ни. Капиталовият пазар осъществява важни икономически функции като разширява възможностите за финансиране на икономиката и за инвестиране на свободните средства на населението. Същевременно наличието и функционирането на развит капиталов пазар е важна предпоставка за привличане на чужди инвестиции в страната и по-бързото интегриране на България в европейската и световната икономика.

Водени от това разбиране Съветът на директорите на БФБ – София започна мандата си през 1997 г. като си постави две основни задачи:

Първо: да стабилизира и развие БФБ – София като единна национална фондова борса, обслужваща всички участници в търговията с ценни книжа и предлагаща максимално добри технически и регулационни механизми за прозрачна, сигурна и равнопоставена търговия.

Второ: да подпомага развитието на капиталовия пазар в България, като води постоянен диалог с институциите и участниците на пазара, предлага нови идеи и решения, развива образователна и пропагандна дейност, представя българския капиталов пазар в чужбина.

Отчитайки трудностите на началния етап на развитие на капиталовия пазар в България, недостатъчната подкрепа, оказвана от държавата и обективната и субективна неподготвеност на частния бизнес у нас за по-активно използване на капиталовия пазар, Съветът на директорите на БФБ – София счита, че се справи успешно с поставените си задачи през мандата.

По първата основна задача:

1. Приключи успешно сливането на бившите БФБ и Софийска фондова борса; БФБ – София получи лиценз и през този период се утвърди като уважавана и добре работеща институция, като приет от банки и инвестиционни посредници национален пазар на ценни книжа; през 2001г. БФБ-София получи лиценз и за организиране на неофициален пазар на ценни книжа според ЗППЦК.
2. БФБ – София с подкрепата на проекта “Капиталови пазари” на Американската агенция за международно развитие успя да модернизира търговската си система и

техническото си оборудване и да отговори на най-високите световни критерии в това отношение; въведе се дистанционна търговия от офисите на инвестиционните посредници, по-висока сигурност на системата, разшириха се услугите предоставяни чрез търговската и информационна система за членовете на борсата.

3. Борсата непрекъснато усъвършенстваше регулациите си по отношение на правилата на търговия, съобразявайки ги както с изменящата се законова база на търговията с ценни книжа, така и с желанията и изискванията на членовете на борсата; поддържаният конструктивен диалог с АТБ и БАЛИП бе едно от важните постижения през изминалия мандат на ръководството на БФБ – София.
4. Въпреки ниските обеми на търговия, борсата запази финансова стабилност и намали комисионите върху сделките за редовната търговия; с активите придобити като дарение борсата покри загубите си от текуща дейност през последните години и ще приключи 2001г. с печалба.

По втората основна задача:

1. БФБ – София и нейните специалисти активно участваха в екипите на Правителството и Народното събрание разработили новото законодателство в областта на капиталовите пазари в България.
2. БФБ – София, съвместно с други партньори организира периодично представяне на дейността на борсата и възможностите на капиталовия пазар пред потенциални емитенти на ценни книжа.
3. Особено място в дейността на Борсата бе поставено върху подобряване на прозрачността на информацията за публичните дружества и утвърждаването на разбирането за доброто корпоративно управление като основа за развитието на публичните компании и капиталовия пазар в България.
4. С активно партньорство с медиите и особено специализираните издания “Фондов пазар”, “Пари”, “Дневник”, “Капитал”, “Банкеръ”, “Кеш”, “БИП” предоставяхме пълна информация на инвестиционната публика за търговията на борсата и нашите виждания за развитието на капиталовия пазар.
5. БФБ – София разви по-нататък добрите контакти, наследени от ПБФБ с Международната федерация на фондовите борси, Федерацията на Евро-азиатските борси. Установиха се активни отношения с Федерацията на европейските фондови борси. БФБ – София разви тесни контакти с борсите от съседните ни страни – особено с Атинската и Истанбулската фондови борси, стана инициатор на ежегодни срещи в рамките на Форума за Югоизточна Европа в София.

РАЗВИТИЕ НА БОРСОВАТА ТЪРГОВИЯ

Първата сесия на лицензираната БФБ – София се проведе на 21 октомври 1997 г.

През първата пълна календарна година на дейността и – 1998 г. – на Борсата се търгуваха 19 дружества на Официален пазар, от които две на “А” сегмент, 3 на “В” и 14 на “С” сегмент. 700 компании се търгуваха на Свободен пазар. В края на същата година **членове на Борсата бяха 54 инвестиционни посредника и 20 търговски банки.**

Това е периодът, когато бе отбелязан най-високия оборот от редовна търговия от учредяването на Борсата до настоящия момент. На официален пазар бяха сключени 3165 сделки за близо 2.5 млн. акции с обща стойност 12 733 254 лв., а оборотът на свободния пазар бе 125 438 613 лв. Общият оборот от блокови сделки за годината бе 59 900 087 лв.

Най-сериозен инвеститорски интерес през тази година се забеляза към предприятията от химическата, електро-техническата, металургичната и фармацевтичната промишленост, машиностроенето и търговията, като този интерес е в пряка връзка с първата вълна на масовата приватизация, на която над 2/3 от предложения капитал се формира от предприятия от тези индустрии.

Началото на приватизационния процес чрез публично предлагане на акции на фондовата борса бе положен през 1998 г., когато бе осъществена продажбата на 60 % от капитала на първото регистрирано на Официален пазар “А” дружество - “Елкабел”. До края на същата година бяха предложени за раздържавяване още 12 пакета от акции, от които един мажоритарен и други единадесет между 7 и 26 %.

През 1999 г. на Официален пазар бяха регистрирани още 14 компании за търговия, 9 от които бяха нови публични дружества, а 5 бяха преместени от Свободен на Официален пазар. През август същата година стартира нов пазарен сегмент - “Облигационен” - към Официален пазар. На него бе регистрирана първата публична емисия от корпоративни облигации – тази на “ПроСофт” АД.

Тази година се характеризираше като цяло с неликвиден пазар на търговията с акции, отлив на капитали от региона и слаб интерес от страна на портфейлните инвеститори. Оборотът на Официален пазар на акции от нормална търговия спадна до 11 808 968 лв., а този на Свободен – до 37 725 358 лв. или повече от три пъти. Отново най-търгувани са дружествата от химическата промишленост, машиностроенето и търговията. Въпреки негативния тренд, процентното съотношение на оборота на официален пазар към общия оборот на борсата бележи растеж до 25 % от 9 % през 1998 г.

Обект на блокова търговия бяха 45 дружества, като общият реализиран оборот от такива сделки през годината бе 82 589 343 лв., т.е. близо два пъти повече от останалите сделки.

През 1999 г. бяха продадени миноритарни пакети от акции на 40 дружества на обща стойност над 3 млн. лв. В края на същата година, на основание Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия (ЗППДОБП), борсата създаде условия за организиране на специален аукцион при продажба на държавни пакети от акции чрез нея.

Борсовият пазар на държавни ценни книжа към Официален пазар на облигации е създаден през 2000 г. С приложение към Правилника на борсата бе уредена възможността от вторична борсова търговия на ДЦК като към края на 2000г. на БФБ-София АД бяха регистрирани за търговия 18 емисии от безналични ДЦК.

Същата година бяха регистрирани две нови емисии от корпоративни облигации, като годишният оборот на Облигационен пазар достигна 3 337 874.17 лв. – над шест пъти повече от отчетения през 1999г. при запазен брой на сключените сделки.

През 2000г. за първи път на Борсата бяха регистрирани ценни книжа, различни от акции и облигации, а именно Български депозитарни разписки (БДР). Към края на 2000г. на Борсата активно се търгуваха БДР-и с базов актив акции на водещи немски публични

компании, а именно: “Deutsche Bank”AG, “Deutsche Telekom”AG, “SAP”AG и “Simens”AG. Специална заслуга за това има ИП “Еврофинанс” и г-н Симеон Петков, член на СД на БФБ – София.

Към края на 2000г. регистрираните на борсата емисии са **527**, от които 25 на Официален пазар на акции, 21 на Облигационен пазар и 481 на Свободен пазар на акции. Осем емисии от Официален пазар са преместени на Свободния пазар. Борсовите членове нараснаха на 80, от които 25 търговски банки и 55 инвестиционни посредника.

През 2000 г. бяха сключени над 10 хил. сделки, което представлява спад спрямо предходната година, но същевременно броят на изтъргуваните ценни книжа отбеляза почти двукратно увеличение до близо 43 млн. ценни книжа.

Оборотът от нормална търговия на Официален пазар на акции спадна отново до 8 277 704 лв., а този на Свободен пазар – до 23 537 705 лв. Значително увеличение отбеляза съотношението на оборота, реализиран от блокови сделки, към този, реализиран от нормална търговия, вследствие на предварително договорените прехвърления на 28 023 296 ценни книжа на обща стойност 91 704 926 лв. За първи път в края на 2000 г. бяха регистрирани и 18 емисии ДЦК, но поради слабия интерес от страна на инвеститорите и най-вече поради усложнения сетълмент оборотът от тези емисии достигна едва 219 277 лв.

Същата година на Приватизационен пазар бяха раздържавени остатъчни дялове на седем дружества, а постигнатият оборот е над два пъти по-голям в сравнение с предходната година.

През 2001г. продължи процесът на отписване на публичните дружества от регистъра на ДКЦК, като към края на м. ноември на Борсата бяха регистрирани 435 емисии, от които 46 емисии на Официален пазар (вкл. ДЦК) и 389 на Свободен пазар.

2001 г. ще остане запомнена с обстоятелството, че на Борсата бяха регистрирани първите две емисии ипотечни облигации - на “Българо-американска кредитна банка” и “Първа инвестиционна банка” в общ размер надхвърлящ 3 млн. евро, общинската облигационна емисия на община Свищов, първите български еврооблигации, издадени от правителството в размер на 250 млн. евро, първа по рода си емисия български депозитарни разписки върху индексни облигации на “Banque Generale du Luxembourg.”

За първите единадесет месеца на 2001г. на всички пазари бяха сключени 10 824 сделки за 10 691 366 броя ценни книжа.

Оборотът от нормална търговия на Официален пазар на акции се е понижил спрямо предходната година, като достига 2 506 431 лв. което е най-ниската му стойност от учредяването на Борсата. Обратно, в сравнение с 2000г. оборотът на Свободен пазар се покачи до 36 063 659 лв., което е над 50 % нарастване спрямо предходната година.

През 2001г. нараснаха оборотите, реализирани от сключени блокови сделки с акции на дружества, регистрирани на Свободен пазар (85 471 428 лв. срещу 69 164 676 лв. през 2000г.).

Наблюдава се известен спад в оборота на Приватизационен пазар, като до края на месец ноември 2001 г. са продадени остатъчни дялове на **9** дружества за 2 775 871 лв. Очаква се до края на годината да бъдат продадени остатъчни пакети на още **5** дружества на този пазар.

Таблицы, илюстриращи развитието на търговията през периода 1998-2001г.

Обороти по години (нормална търговия)

Пазар	1998		1999		2000		Януари-Ноември 2001	
	Бр. ЦК	Лв.	Бр. ЦК	Лв.	Бр. ЦК	Лв.	Бр. ЦК	Лв.
Официален пазар на акции, сегмент А	364 944	7 819 777	76389	514021	123709	2709285	450	8189
Официален пазар на акции, сегмент В	110	1944	120823	599332	60167	332208	1603890	1239054
Официален пазар на акции, сегмент С	2 146 904	4 911 533	2390770	10695615	4677101	5236211	1077109	1259188
Официален пазар на ДЦК	0	0	0	0	2123	219277	220	432532
Официален пазар на корп. Облигации	0	0	1884	472163	26152	3337847	5874	527
Официален пазар на общински облигации	0	0	0	0	0	0	0	0
Свободен пазар на акции	13740462	125438613	5357038	37725358	8372280	23537705	8003823	36063659
Свободен пазар на облигации	0	0	0	0	0	0	70	135798

Обороти по години (блокови сделки)

Пазар	1998		1999		2000		Януари-Ноември 2001	
	Бр. ЦК	Лв.	Бр. ЦК	Лв.	Бр. ЦК	Лв.	Бр. ЦК	Лв.
Официален пазар на акции, сегмент А	0	0	194910	759977	458657	10669489	0	0
Официален пазар на акции, сегмент В	0	0	719326	766152	419883	8345527	20636816	13511889
Официален пазар на акции, сегмент С	43000	43000	3382708	3418966	2683298	3525234	2829522	5462933
Свободен пазар на акции	8427450	59857087	8456161	77644248	24461458	69164676	29652719	85471428

Брой сделки по години (без блокови сделки):

Пазар	1998	1999	2000	Януари-Ноември 2001
Официален пазар на акции, сегмент А	278	403	63	9

Официален пазар на акции, сегмент В	6	479	291	283
Официален пазар на акции, сегмент С	2881	5663	4608	3778
Официален пазар на ДЦК	0	0	4	4
Официален пазар на корп. Облигации	0	35	36	32
Официален пазар на общински облигации	0	0	0	0
Свободен пазар на акции	14224	10449	5132	6716
Свободен пазар на облигации	0	0	0	2

Приватизационни сделки по години

1998			1999			2000			Януари-Ноември 2001		
Бр. сделки	Бр. ЦК	Обща стойност	Бр. сделки	Бр. ЦК	Обща стойност	Бр. сделки	Бр. ЦК	Обща стойност	Бр. сделки	Бр. ЦК	Обща стойност
234	1073561	11989544	49	852743	3321722	14	1659236	6767021	9	802010	2775871

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ТЪРГОВСКАТА СИСТЕМА

От началото на мандата си СД на БФБ – София насочи вниманието си към състоянието и усъвършенстването на търговската система с оглед по-добро обслужване на членовете си и осигуряване на сигурна, прозрачна и равнопоставена търговия.

Още в началото на 1998г. екип от експерти под ръководството на Апостол Апостолов, член на СД и изпълнителен директор на БФБ – София разработи изцяло автоматизирана система за търговия. Тази система позволи паралелна работа на повече от 40 брокерски компютърни терминала и бе въведен автоматизирания “order driven” /движен от поръчките/ метод на търговия. В края на 1998г. започна експериментирането на дистанционния метод на търговия и през настоящата 2001г. над 60% от инвестиционните посредници въвеждат поръчки неприсъствено. Българска фондова борса –София предоставя достъп до системата чрез радиомодеми, наета телефонна линия или интернет.

На базата на натрупания опит и практика до 2000 г. се откриха някои недостатъци на системата за търговия, най-вече свързани с възможностите ѝ за обслужване на по-активен капиталов пазар в бъдеще и осигуряване на неприсъствен достъп до търговията на борсовите членове.

След предложение за оказване на съдействие от Проекта “Капиталови пазари - България” към USAID, Съветът на директорите на Борсата (в края на 1999г.) взе решение за сключване на договор и стартиране на инсталация на системата за търговия RTS.

Новата система за търговия на борсата бе окончателно въведена за експлоатация през октомври 2000 г. и замени изцяло старата. Тя е напълно автоматизирана система,

проектирана така че да предоставя максимална прозрачност на пазара, ликвидност, оповестяване на цените и да позволява разрастването на пазара в бъдеще.

Експлоатацията на RTS системата за търговия през 2000 и 2001г. доказва безспорните ѝ предимства и позволи достигане на технологично равнище на БФБ-София, сравнимо с развитите пазари на ценни книжа.

От решаващо значение за цялостната оперативна дейност на БФБ-София е поддържането на вътрешната база-данни. Нейната постоянна актуализация и усъвършенстване е основен приоритет на Борсата. Своевременното разкриване на информация е от особена важност при осъществяване на основната функция на борсата за поддържане на справедлив пазар на ценни книжа и тясно свързан с ролята ѝ като базисен източник на информация за участниците на капиталовия пазар. Понастоящем БФБ-София разполага с напълно автоматизирана Система за управление на базите данни, която позволява пълната организация на регистрите на борсата във вид удобен за работа и приемане и разпространяване на информация в реално време.

ПРОМЕНИ В БОРСОВИЯ ПРАВИЛНИК

СД на БФБ – София се стремеше по време на мандата си да развива вътрешните регулации на Борсата за да отговори на принципните изисквания за равни условия за участие в търговията, равен достъп до пазарна информация, унифицирани правила за сключване и изпълнение на сделките и тяхната необратимост, прозрачност относно формиране на цените на търгуваните книжа и тяхното незабавно оповестяване. Ръководството на Борсата и специално изпълнителният директор Пеньо Хаджиев поддържаше тесен контакт с ДКЦК, АТБ и БАЛИП, с членовете на Борсата като цяло за да се отчитат периодично, както изискванията на регулаторния орган, така и желанията и предложенията на участниците в търговията.

В резултат считаме че бе постигнат добър баланс между изискването за стабилност на регулациите и необходимостта те да отговарят на изменящата се ситуация и оформящите се все по-големи изисквания към капиталовия пазар у нас.

Първият Правилник за работата на Борсата бе приет от Съвета на директорите на 01.08.1997 г. С този Правилник БФБ-София получи официално лиценз от ДКЦК (тогава КЦКФБИД) за извършване на дейност като фондова борса.

След влизането в сила на новия Закон за публичното предлагане на ценни книжа /ЗППЦК/ на 1.2.2000 г., Борсата трябваше да изработи изцяло нов Правилник, който отмени предишния. Нуждата от нов Правилник се обуславяше както от влизането в сила на ЗППЦК и необходимостта от привеждане на дейността на Борсата в съответствие с неговите разпоредби, така и от желанието на БФБ-София да усъвършенства своите правила и да създаде максимално добри условия за емитентите на ценни книжа, търговците на ценни книжа и самата им търговия.

По-съществените изменения се отнасят до борсовите пазари и изискванията за регистрация на ценни книжа. Сегментацията на Пазара на акции остана непроменена в сравнение с предишния Правилник, но изискванията за регистрация на тях се промениха значително. Завишени бяха изискванията за минимална капитализация на емисиите, които могат да бъдат регистрирани на Официален пазар. Въведени бяха и минимални изисквания

за ликвидност на емисиите. Изискванията на най-високия сегмент “А” бяха приравнени с тези на европейските фондови борси.

Чрез приложение към Правилника бе създадена възможност за стартиране на вторична търговия на ДКЦ на борсата. Създаден бе в Приложение и съвсем нов Първичен пазар, тъй като подобна възможност вече бе налице в ЗППЦК.

Свободният пазар на БФБ-София бе преименуван в Неофициален пазар след като през ноември 2001 г. БФБ-София получи лиценз от ДКЦК за организирането му. В Правилника се създават и специални правила за осъществяване на търгово предлагане на закупуване на акции, уредени в Приложение.

SOFIX - ОФИЦИАЛНИЯТ ИНДЕКС НА БОРСАТА

През първите две години от дейността на БФБ – София ръководството на Борсата се въздържа от формирането на официален индекс, поради липсата на достатъчно активно търгувани дружества на официален пазар. При малки обеми и нередовна търговия този индекс би се повлиял от случайни сделки и би могло да бъде манипулиран. Това би обезсмислило неговото съществуване и би могло даже да има негативен ефект върху търговията. Няколко неофициални индекса, изчислявани от външни организации запълваха частично тази липса, сред които SBC Warburg, ИП “Елана”, в-к “Пари” и други. Въпреки че очакваното по-бързо листиране на официален пазар на най-големите публични дружества не стана, СД на БФБ – София прецени, че липсата на официален индекс създава допълнителен негативен образ на българския капиталов пазар и прие правила за неговото изчисление.

На 23 октомври 2000 г. започна официално формирането на борсовия индекс SOFIX. Той се изчислява ежедневно след приключване на търговската сесия и представлява съотношение на сумата от пазарната капитализация на дружествата, включени в него към текущия ден и сумата от пазарната капитализация на същите дружества към предходния ден.

Правилата за изчисляване на индексите на Борсата предвиждат броят на дружествата, включени в индекса, да варират от 5 до 50. Към 23 октомври 2001г. бяха включени емисиите на десет дружества, регистрирани на Официален и Свободен пазар. През месеците октомври и ноември 2001г. се налагаше промяна в дружествата, включени в изчисляването на SOFIX, поради отписването на “Балканфарма Разград” АД и “Солвей Соди” АД от регистъра на публичните дружества, воден от ДКЦК. Впоследствие бе взето решение в SOFIX да се включи емисията на “Балканфарма Дупница” АД и дружествата в индекса да се намалят от 10 на 9.

ИНФОРМАЦИОННИ УСЛУГИ

Със стартирането на борсовата търговия на 21 октомври 1997г. започна издаването на ежедневен Официален бюлетин. Първоначално бюлетинът се издаваше на български език. Разпространението му става чрез абонамент. Тъй като интересът към изданието бе голям както от страна на българската публика, така и от страна на чуждестранните инвеститори, информационни агенции и финансови институции, започва издаването на ежедневен Официален бюлетин на английски език.

Увеличаването на обема на търговия през 1998 г. доведе до усъвършенстване и разнообразяване на информационните услуги. Създадена бе нова форма на Официалния ежедневен бюлетин, като обемът на предоставяната информация се увеличи значително и по този начин Борсата отговори на съвременните изисквания в тази област. Освен данни за търговската сесия в бюлетина се публикува и информация, свързана с дейността на емитентите, както и информация, касаеща дейността на Борсата.

В средата на 1998 г. започна издаването на Месечен бюлетин на борсата, който съдържа обобщени данни за търговията за предходния месец, данни за емитентите, анализи. Същата година БФБ-София АД издаде и първата си брошура - презентация. Едновременно с това бяха разработени и нови услуги, включващи специфични статистически справки за борсовата търговия и емитентите.

През 1998 г. значително се увеличиха приходите от продажба на информация. Броят на абонатите както в България, така и в чужбина съществено нарастна. Сред организациите, получаващи ежедневния и/или месечния бюлетин са: БТА, Министерство на икономиката; ДКЦК; Bloomberg; Telekurs Financial Information; NCH Capital; Кредитанщалт; Булинвест; Броудхърст България; Булгартабак-Холдинг; Труд и Капитал Холдинг; Изола България; Станчов, Севлиевски & Ко и други. БФБ-София АД сключи договор за продажба на борсова информация и с "Интернет Секюритис-България".

В началото на 1998 г. бе създадена и първата интернет страница на БФБ-София. В нея се предоставя подробна информация за устройството и дейността на борсата.

БФБ-София установи и разви контактите със световни финансови институции като Световната банка, IFC /International Finance Corporation/, Salomon Brothers и други, на които предоставя информация за борсовата търговия и за развитието на българския капиталов пазар като цяло.

БФБ-София поддържа тесни контакти с българските медии, като основната цел е информирането на широката общественост за дейността на борсата и повишаване на инвестиционната култура. БФБ-София предоставя ежедневни данни за борсовата търговия на Националната Телевизия, на Нова телевизия, на кабелни телевизионни канали, на информационни агенции и печатни издания. Изградено бе тясно сътрудничество между БФБ-София и финансовия ежедневник "Пари". Освен отразяването на борсовата търговия и събития във вестника, двете институции съвместно стартираха финансовия седмичник "Фондов пазар".

Модернизацията на търговската система на борсата и усъвършенстването на софтуера позволява да се развият нови информационни услуги. В отговор на променящите се световни стандарти и интереса от страна на световната инвестиционна общност е изградена система за предаване на борсова информация в реално време. Разработените информационни пакети отговарят на световните стандарти в тази област. Диференциран подход се прилага не само по отношение на съдържанието, но и по отношението на времето за получаване на борсовите данни от търговията. По този начин се формират информационни пакети за разпространение на данни както в реално време, така и към края на всяко борсова сесия.

В началото на 2000 г. бяха сключени договори за разпространение на борсова информация в реално време със световни информационни агенции като Bloomberg, Bridge Telerate, Primark/Datastream.

Съобразявайки се със световните тенденции и с нуждите на широката публика БФБ-София либерализира режима за разпространение на борсова информация, като предоставя безплатен достъп до нея чрез интернет страницата на Борсата.

Изцяло обновена интернет страница на Борсата стартира в средата на 2001г. Тя е разработена така, че освен общата информация за структурата и дейността на борсата, се предоставя информация в реално време за резултатите от търговската сесия (с прилежащ архив), обобщени данни за оборот и пазарна капитализация, текущи новини. Осигурена е възможност за самостоятелно изготвяне на статистически справки, за търсене на данни и новини по периоди, и др. Богатата и актуална информация, интерактивността и лесната навигация на страницата на борсата и осигуряват място сред най-добрите в тази сфера.

Предоставянето на безплатна информация чрез страницата на борсата задоволява нуждите на широката публика, като позволява да се запазят платените услуги и ценовите равнища. Така за деветмесечието на 2001г. дялът на приходите от информационни услуги е 27.32% по отношение на приходите от търговия, като това съотношение е съпоставимо с добрите постижения в тази област.

Сътрудничеството на БФБ-София с медиите се развива и задълбочава, като през 2001 г. се сключиха споразумения за съвместно сътрудничество с издателствата на вестник "Капитал" и "Дневник", вестник "Пари" и вестник "Банкер".

ПОДГОТОВКА НА НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ

Ръководството и експертите на БФБ-София участваха активно през последните години в подготвянето на нови или промяната на нормативни документи, свързани с развитието на капиталовия пазар. Особено съществен бе приносът по разработването на ЗППЦК през 1998 и 1999 г.

След влизането в сила на ЗППЦК през 2000 г. Борсата участва чрез становища и предоставянето на свои експерти за участие в работни групи в разработването на по-важни наредби или извършването на промени в тях, отнасящи се до изискванията към дейността на инвестиционните посредници, капиталовата адекватност и ликвидността на инвестиционните посредници, проспектите при публично предлагане на ценни книжа и разкриване на информация от публичните дружества и емитентите на ценни книжа, съхранението и воденето на регистрите на ДКЦК, късите продажби и маржин покупки (все още проект).

Борсата подготви предложения за промени в Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти (ЗСОИ), ЗППЦК, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ) и Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд (ЗВСГЗГФ), Наредбата за реда за издаване и прехвърляне на поименни компенсационни бонове по реда на ЗСПЗЗ и ЗВСГЗГФ. Предложенията бяха съпроводени от становище на Борсата и мотиви относно необходимостта от превръщането на компенсаторните инструменти в безналични и свободно прехвърляеми ценни книжа.

През септември 2001 г. Съветът на директорите на Борсата прие "Предложения за мерки за развитието на българския капиталов пазар", които бяха изпратени до ресорните министри и Икономическата комисия към НС.

МАРКЕТИНГ НА КАПИТАЛОВИЯ ПАЗАР

През 2000г. в организационната структура на Борсата беше създадено звено “Анализ и развитие” с което се постави началото на дейността на борсата по отношение привличане на нови публични дружества на борсовите пазари и потенциални емитенти на ценни книжа.

С оглед да се установи потенциала на капиталовия пазар, беше извършен анализ на размера на свободните парични средства, които биха били инвестирани в ценни книжа. Анализът показва, че само съгласно балансите на търговските банки е възможно да бъдат привлечени над един милиард лева. Изготвеният анализ бе изпратен чрез представителството на ЕБВР и в Лондон.

На базата на счетоводните отчети и баланси бе извършен преглед на финансовото състояние на редица публични и непублични дружества, които бяха групирани в три основни групи:

- дружества, подходящи за регистриране на борсовите пазари;
- дружества подходящи за издаване на нови емисии – акции или облигации;
- дружества подходящи за регистриране на официалния пазар на акции.

Срещи се проведеха с ръководствата на обувния завод “Флавия” АД – Пловдив, “Мобилтел” АД и “ПристаОйл АД – Русе на които бяха обсъдени възможностите за регистрацията им на борсовите пазари. Провеدهа се и разговори с представители на филиала на Фонда за подпомагане на малкия бизнес /СЕАФ/ - САЩ, “Кеърбек” – България АД и Българо Американския инвестиционен фонд за възможностите излизането им от капитала на някои съвместни дружества да се извърши на борсовите пазари.

От дружествата, потенциални емитенти на корпоративни облигации, бяха посетени заводът за мъжка и дамска конфекция “Дружба стил” АД – Варна, текстилното предприятие “Велбъжд” АД – Кюстендил, предприятието за производство на фаянс и санитарни изделия “Хан Аспарух” АД – Ихтиман, “Юнион Миниер Пирдоп” АД, обувния завод “Рекорд Габрово” АД и “Балканфарма холдинг” АД. Проведени бяха и разговори с ръководствата на няколко от водещите банки в страната за емитиране на корпоративни и ипотечни облигации.

Изпратени бяха покани на всички дружества, включени в индекса SOFIX, с предложение да бъдат регистрирани на официалния борсов пазар, като с “Албена” АД, “Златни пясъци” АД и “Булгартабак холдинг” АД бяха осъществени и срещи с ръководствата им. Освен тези дружества, бяха организирани и срещи с ръководствата на “Шератон-София Балкан” АД и “Биовет” АД – Пещера.

Проведена беше и среща с ръководството на Центъра за масова приватизация, на която бяха обсъдени възможностите за продажба на миноритарни пакети от акции на публични дружества чрез борсата.

Съвместно с Проекта “Капиталови пазари” към USAID през 1999 и 2000 години бяха организирани образователни семинари в София, Пловдив, Плевен, Бургас и Варна с участието на журналисти, инвестиционни посредници, емитенти, служители от местните клонове на Агенцията за приватизация и Центъра за масова приватизация. За лектори бяха привлечени представители на Държавната комисия по ценните книжа, Централния депозитар и БАЛИП. С опознавателна цел бяха организирани и посещения на Бостънската фондова борса, Ню-Йоркската фондова борса, NASDAQ и др.

През 2001г. беше публикувано и ръководството за емитетните “Регистрация на ценни книжа на фондовата борса”. Подготвено е и предстои отпечатването на ръководство за индивидуалния инвеститор “Инвестиране в ценни книжа”.

Въпреки че това не може да промени общото състояние на пазара в страната тези стъпки, подпомогнати от другите професионални участници на пазара и съчетани с подходяща държавна политика са единствения път за постепенно, но сигурно развитие на инвестиционната култура в България. Тя рано или късно ще доведе до ново качествено състояние на капиталовия пазар у нас.

МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

Със започването на оперативната дейност на БФБ-София през октомври 1997 г. рязко се активизира международната дейност и контактите на Борсата. От една страна бе регистриран повишен интерес на чуждестранните институционални и портфейлни инвеститори към българския фондов пазар, а от друга – с утвърждаването на БФБ-София като национална институция, тя се превърна в търсен партньор за борсите в чужбина. Тази дейност стъпи на добрите традиции, създадени от бившата Първа българска фондова борса.

През 1998г. БФБ-София активно се включи в реализацията на проекта “Сътрудничество между фондовите борси” в рамките на Инициативата за сътрудничество в Югоизточна Европа (SECI), ползваща се с подкрепата на правителството на САЩ, Световната банка и Икономическата комисия на ООН за Европа. Целта на проекта, в който участват осем държави от региона, е да се обединят усилията за изграждането на единен борсов пазар с общи правила за търговия за най-атраktivните дружества от страните-участнички и с това да се привлече и концентрира чуждестранния инвеститорски интерес

БФБ – София даде важен принос в задълбочаването на взаимодействието между борсите в региона на Югоизточна Европа като организира през октомври 1998г. в рамките на Българския инвестиционен форум кръгла маса на тема “Развитието на българския капиталов пазар и сътрудничеството между фондовите борси в Югоизточна Европа”. Участваха и представители на Международната федерация на фондовите борси, Федерацията на Евро-Азиатските Борси и Икономическата комисия на ООН за Европа, както и ръководителите на Истанбулската, Македонската, Букурещката, Солунската, Пражката и Виенската фондови борси. Тези срещи станаха традиционни и важна част от ежегодния Икономически форум за Югоизточна Европа, провеждан в София.

В този период се установиха трайни контакти и сътрудничество с Международната финансова корпорация (IFC), “Юромъни пъбликейшънс”, Голдмън Сакс Интърнешънъл, “Емърджинг маркетс бизнес интелиджънс”, Дайва, Номура и други.

В края на 1998г. стартира 3-годишен проект на Агенцията за международно развитие на САЩ (USAID) за цялостно модернизиране на инфраструктурата на фондовия пазар у нас. Експерти от проекта подпомогнаха разработването на новия Правилник на БФБ-София, както и процедурите по надзор върху търговията с ценни книжа. Със съдействието на консултантите по проекта през 1999г. бяха организирани серия специализирани семинари и курсове за обучение на служителите на Борсата.

Особено активно бе участието на БФБ-София в дейността на Федерацията на Евро-Азиатските Борси (FEAS) със седалище в Истанбул. Борсата е сред учредителите на тази организация и се ползва с авторитет сред членовете ѝ. Представители на БФБ-София

редовно участват в заседанията на трите работни комитета - по борсовите правила за работа, по информационните технологии и по маркетинга. През май 1999г. София бе домакин на пролетното заседание на работните групи на тази организация, което преминава на високо ниво и получава много добра оценка от участниците.

През същата година Борсата засили контактите си с Федерацията на европейските фондови борси(FESE), която обединява борсите на страните-членки на Европейския съюз. В условията на засилващите се интеграционни процеси на континента и на бързо развиващите се капиталови пазари в източноевропейските държави, ръководството на FESE реши да учреди през 1999г. Форум на европейските фондови борси, чиято цел бе да приобщи към борсите на ЕС и тези от Източна Европа. Това позволи да се задълбочи сътрудничеството и взаимодействието между близо 40 борси от цяла Европа.

Признание за авторитета на БФБ-София бе решението на FESE да определи България за домакин на годишната работна среща на Форума през октомври 2000 г. На високо професионално равнище бе проведена Кръгла маса на тема “Развитието на българския капиталов пазар и приобщаването ни към ЕС” с участието на представители на борсите от цяла Европа. БФБ-София се кандидатира за асоциирано членство в тази престижна организация, включвала доскоро само борси от държавите-членки на ЕС.

БФБ-София бе сред почетните участници в широко представителната международната конференция, посветена на инвестициите в страните-кандидатки за ЕС, която се проведе в Брюксел на 20-21 септември 2001 г. Тя бе организирана от EUROINVEST- Лондон и бе посетена от представители на най-авторитетните европейски финансови институции. Проведен бе специален панел на тема “Възможностите за инвестиране в България”.

Борсата приема непрекъснато представители на чуждестранни финансови институции и инвеститори, на които представя възможностите за портфейлно инвестиции в България. Борсата са посетили представители на на “Дойче Морган Гренфел”, “Креди Суис-Фърст Бостън”, “Баренц Груп”, Банк Насионал дьо пари”, “ИНГ Банк”, “Бенк ъв Ню Йорк”, “Пруденшъл Секюритиз”, “Чейз Манхатън Бенк”, “Сити Бенк”, “Евро Инвест Банк”, “Уорбърг Дилън Рийд” и на много други корпорации.

Активно се развиваха и двустранните отношения с борси от региона и Европа. Бяха разменени посещения с ръководствата на Атинската фондова борса, Истанбулската, Скопската, Букурещката и други борси. На 9 април 2001 г. на посещение в София бе президентът на Атинската Фондова Борса д-р Панайотис Алексакис. По време на тази визита БФБ-София и АФБ подписаха Меморандум за сътрудничество. Открита бе възможността за едновременна регистрация на български и гръцки дружества в Атина и София.

През пролетта на 2000г. представители на ръководството на Борсата посетиха Виенската фондова борса и Франкфуртската фондова борса, както и новостартиралата специализирана борса за Източна Европа NEWEX. На 17 октомври 2000г. бе подписан Меморандум за сътрудничество между БФБ – София и NEWEX. Съвместната работа с експерти на NEWEX позволи да се сбlijжат критериите за листиране на двата пазара. Въпреки неуспеха на NEWEX, това сътрудничество бе важна стъпка за разширяване на контактите с Франкфуртската и Виенската фондови борси, които имат стратегическо значение за БФБ – София.

ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ ЗА БФБ-СОФИЯ

Счетоводен баланс

Хил.лв.

РАЗДЕЛИ, ГРУПИ, СТАТИИ	1998 г.	1999 г.	2000 г.	XI 2001 г.
Дълготрайни активи /всичко/	1 078	1 048	978	1 590
В т.ч. материални	1 048	1 011	942	1 495
Нематериални	1	3	2	61
Дългосрочни инвестиции	28,5	34,0	34	34
Краткотрайни активи / всички/	971,6	779	1 043	1053
В т.ч. краткосрочни вземания	687,5	586	11	0
Краткосрочни инвестиции	0	0	801	812
Парични средства	292,3	192	229	241
Дългосрочни пасиви	0	0	0	0
Краткосрочни пасиви	174,6	147	447	440
Финансирания	0	0	0	0
Собствен капитал	1 875,4	1 680	1 574	2 203
В т.ч.основен капитал	263,4	263,4	263,4	293
Премии от емисия	1 453,9	1 454	1 454	17 24
Резерви	132,6	158	158	158
Резултат от предходни периоди	0	0	-195	-301
Резултат от текущия период	25,5	-195	-106	329

Отчет за приходи и разходи

Хил.лв.

ПОКАЗАТЕЛИ	1998 г.	1999 г.	2000 г.	Към XI 2001 г.
Приходи от дейността	684	543	447	443
Финансови приходи	18	23	88	112
Извънредни приходи	3	10	0	380
Общо приходи	705	576	535	935
Разходи за дейността	645	704	613	544
Финансови разходи	25	11	28	62
Извънредни разходи	0	56	0	0
Всичко разходи	670	771	641	606
Счетоводна печалба /загуба /	35	-195	-106	329
Разходи за данъци	9			
Печалба / загуба /	26	-195	-106	329

През 1998 г. Борсата е приключила с печалба от 26 000 лв. През тази година приходите от дейността са достигнали 684 000 лв., а комисионните за сключените сделки 415 000 лв. Същата година са събрани най-много такси за регистрация. През следващите две години Борсата е приключвала на загуба основно поради отчетения по-малък оборот от търговията с ценни книжа - около 134 млн.лв. През 2001 г. по прогнозни данни, оборотът

на Борсата ще достигне около 170 млн.лв., който няма да е достатъчен за формиране на печалба от текуща дейност. С осчетоводяване на оборудването, предоставено от Проект “Капиталови пазари” на USAID, обаче, Борсата ще приключи 2001г. с положителен финансов резултат и ще покрие загубата от последните две години.

Друг важен проблем, чието решение бе намерено с продължителни усилия от страна на СД на БФБ – София бе въпросът със сградата на бул. “Христо Ботев”№61 апортирана от държавата в капитала на Борсата. Сградата бе освободена от наематели и се направиха опити да се продадат първоначалните 2/3 идеални части от сградата, апортирани през 1997г. Поради юридическите и други трудности, ръководството на Борсата предприе разговори с Министерство на финансите и Министерство на регионалното развитие и през 2001г. и останалите 1/3 идеални части бяха апортирани с ново увеличение на капитала на БФБ – София. В резултат в момента БФБ – София притежава цялата сграда и терена под нея, освободени от тежести.

ПЕРСПЕКТИВИ

През последните четири години БФБ-София показа, че отговаря на международните критерии за подобна институция и че е подготвена да посрещне предизвикателствата на един много по-развит фондов пазар. Следващите стъпки трябва да бъдат насочени и по-нататък в двете основни насоки: развитие на борсата като дружество обслужващо своите членове и едновременно с това като национална институция, подпомагаща развитието на този пазар.

Задълбочаването на пазарните отношения в България ще постави все повече изискването ще динамизира Капиталовия пазар у нас. Въпреки интернационализацията на стопанския живот и развиващата се европейска интеграция търговията с ценни книжа на българските акционерни дружества, на държавата, общините, институционалните инвеститори ще се извършва преобладаващо в България. Работата по утвърждаването на БФБ – София като национален пазар на ценни книжа, извършена в периода 1997 – 2001г. и дава възможност да посрещне подготвена разрастването на търговията и да бъде лидер в този процес.